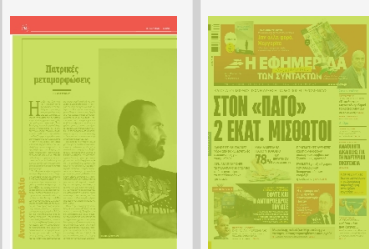

Media: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ Page: 62-63 Published at: 30-03-2024
Author: Surface: 1233.95 cm² Circulation: 4750
Subjects:

Πατρικές μεταμορφώσεις

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ ΦΑΝΤΗ

Η σχέση πατέρα-γιου και η επίδραση αυτής της σχέσης στην εξέλιξη και την ένταξη ενός αγοριού στον κόσμο των ενηλίκων είναι ένα ζήτημα που έχει πλειστάκις και με πολλούς τρόπους απασχολήσει τη σύγχρονη πεζογραφία. Για το βάρος της παρουσίας ή το έλλειμμα από την απουσία αυτής της σχέσης, έχουν γραφεί έργα εμβληματικά, όπως το «Πατέρες και γιοι» (1862) του Ιβάν Τουργκένιεφ ή «Επιστολή στον πατέρα» που συνέταξε ο Κάφκα το 1919 ή το βιβλίο του Πολ Οστερ, «Επινόηση της μοναξιάς», που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στην Αμερική το 1976. Στα καθ' ημάς, ο Ιάκωβος Ανυφαντάκης, στην πρόσφατα εκδοθείσα νουβέλα και τέταρτο μυθολοπλαστικό έργο του, καταπιάνεται και αυτός με αυτό το θέμα, φτιάχνοντας μια σύγχρονη οικογενειακή ιστορία και ταυτόχρονα ένα δυνατό ψυχογράφημα.

Στο «Ραδιοκασετόφωνο», με φόντο την ελληνική πραγματικότητα της τελευταίας δεκαετίας, ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας, ο Ηλίας, μετά τον θάνατο του πατέρα του ξεκινά με τον δωδεκάχρονο γιο του ένα ταξίδι επιστροφής, για να παραστεί στην κηδεία. Εδώ, η φιγούρα του πατέρα του Ηλία θυμίζει – τηρουμένων των αναλογιών – τον πατέρα του Μπαζάρφο στο βιβλίο του Τουργκένιεφ, αφού ο εκλιπών, να μην δεν ήταν οπαδός της ορθοδοξίας, ήταν όμως ένας αλτρουιστής γιατρός, πιστός στα πρότυπα του κομμουνισμού, παρά τις διώξεις και τους προπηλακισμούς που εξαιτίας του είχε βιώσει. Στον αντίποδα, ο μεσήλικας πλέον Ηλίας, που στον πατέρα του έβλεπε μόνο καταπίεση και μιζέρια, έχει γίνει ένας αδιάφορος καιροσκοπός, που θεωρεί ότι έχει δικαίωμα να μεταχειρίζεται κάθε μέσο για την ευτυχία του. Ωστόσο, τη μέρα της ταφής, αντικρίζοντας το πλήθος που έχει συρρεύσει,

για πρώτη φορά στη ζωή του αναγκάζεται να παραδεχτεί ότι ο πατέρας του ίσως δεν ήταν και τόσο μίζερος αντίθετα, φαίνεται να υπήρξε γενναϊόδωρος και αγαπητός, όχι μόνο στους εναπομείναντες συγχωριανούς του, αλλά και ευρύτερα. Η διαπίστωση αυτή, κι ο γυρισμός του εκεί όπου πέρασε τα πρώτα του χρόνια, γεννά μέσα του ερωτήματα, αναμοχλεύει σκέψεις και μνήμες που θα τον οδηγήσουν σε μια αρνητική αποτίμηση του εαυτού και της στάσης του απέναντι στην πρώην γυναίκα του και τον γιο τους.

Το βιβλίο αυτό «είναι ένα βιβλίο για τους γονείς που θα έκαναν τα πάντα για τα παιδιά τους, εκτός από το να τα κάνουν ευτυχημένα», διαβάζουμε στο οπισθόφυλλο, ωστόσο, ο πρωταγωνιστής του Ανυφαντάκη, έχοντας διαλύσει την οικογένειά του για μια κατά πολύ νεότερή του γυναίκα –την οποία μάλιστα ομολογεί ότι ερωτεύτηκε από τις φωτογραφίες της στο facebook–, να μην συνεχίζει να πιστεύει πως έκανε τα πάντα για την ευτυχία του, αλλά δεν είναι πλέον εξίσου σίγουρος πως προσπάθησε το ίδιο και για την ευτυχία του γιου του. Με το μυαλό του κολλημένο ακόμη στις επενδύσεις και τα πολυτελή σπίτια του, κι ενώ βλέπει τον γιο να τον κοιτά σαν χαμένος, θυμάται αίφνης τη θυσία του δικού του πατέρα και ότι εκείνος, παρ' όλο που ίσως το επιθυμούσε, δεν χώρισε τη μητέρα του επειδή υπήρχε αυτός στη ζωή του.

Όπως στην «Επινόηση της μοναξιάς», έτσι και στο «Ραδιοκασετόφωνο», ο αφηγητής δεν μένει στο δίπτυχο πατέρα-γιου, αλλά προχωρεί περιγράφοντας, αναλύοντας και σκιαγραφώντας με συγκρατημένο λυρισμό και μπόλοικο κυνισμό και τις τρεις διαδοχικές γενιές: αυτήν του ιδεολόγου παππού, την αμέσως επόμενη, του εγωκεντρικού πατέρα, και περισσότερο ελλειπτικά (αλλά και, αν αναλογιστούμε τον τίτλο) τη γενιά του εγγονού, για τον οποίο κα-

Ιάκωβος Ανυφαντάκης

Ανοιχτό Βιβλίο

ΙΑΚΩΒΟΣ
ΑΝΥΦΑΝΤΑΚΗΣ

**Ραδιοκα-
σετόφωνο**

Νουβέλα

Σελ. 116

ΠΑΤΑΚΗΣ, 2023

Ο Ανυφαντάκης, με γλώσσα χαμηλόφωνη και λόγο ακριβή, κυρίως όμως με τη γνωστή απόσταση που ξέρει να διατηρεί από τα εκτυλισσόμενα, μας παραδίδει, όπως και στα προηγούμενα έργα του, μια ρεαλιστική αφήγηση, αποτυπώνοντας με ζωντάνια και άνεση τις ψευδαισθήσεις και την απατηλή υπαρξιακή ρευστότητα του πρωταγωνιστή του, καθώς και εκείνα που κανείς από τους ήρωές του δεν θα μπορούσε ή δεν θα ήθελε να αρνηθεί, να αποδεχθεί ή να ομολογήσει

νείς δεν μπορεί ακόμη να ξέρει ποιες είναι (ή πρόκειται να είναι) οι επιλογές του. Θα μμηθεί τον παππού του, που πίστευε πως «το να 'σαι καλός είναι καλύτερο από το να είσαι καλά;», ή θα προτιμήσει τον αμοραλιστή πατέρα του; Και ποια τύχη θα έχει στα χέρια του, τα χέρια ενός έφηβου που όλη την ώρα άκουγε μουσική και έπαιζε με το κινητό του, το παλιό ραδιοκασετόφωνο που ο τελευταίος – άγνωστο με ποιο σκεπτικό και από τι ορμώμενος – αποφάσισε να του χαρίσει; Σε αυτές τις ερωτήσεις δεν υπάρχει απάντηση και καμιά εκδοχή από μόνη της δεν επαρκεί. Ο Ανυφαντάκης, με γλώσσα χαμηλόφωνη και λόγο ακριβή, κυρίως όμως με τη γνωστή απόσταση που ξέρει να διατηρεί από τα εκτυλισσόμενα, μας παραδίδει, όπως και στα προηγούμενα έργα του, μια ρεαλιστική αφήγηση, αποτυπώνοντας με ζωντάνια και άνεση τις ψευδαισθήσεις και την απατηλή υπαρξιακή ρευστότητα του πρωταγωνιστή του, καθώς και εκείνα που κανείς από τους ήρωές του δεν θα μπορούσε ή δεν θα ήθελε να αρνηθεί, να αποδεχθεί ή να ομολογήσει.